

Història antiga

El Mar Ibèric o Mar Català

És sabut que els comtes-reis catalans eren comtes de Barcelona i reis d'Aragó, que consideraren la dignitat comtal prou valuosa, que no trencaren mai la tradició que prengué el seu origen en temps dels successors de Carlemany i que no veieren la necessitat de proclamar-se reis.

Res més fàcil per a ells que esdevenir reis de Catalunya, si així els hagués plagut, en la mateixa mesura almenys que aparegueren els reis de Lleó, de Castella, de Navarra i d'Aragó. Però no ho volgueren. Algunes vegades (Ramon Berenguer IV i Pere III) els calgué posar en relleu el títol de comte català, però no donaren el pas necessari i restaren sempre comtes de Barcelona i reis d'Aragó.

També a França, els primers Capets foren només comtes de París fins que un descendent, Hug, es féu elegir rei.

Una cosa semblant s'ha esdevingut amb el mar Ibèric o mar Català. El nostre domini en el Mediterrani fou durant segles tan notable que, si Roger de Llúria pogué dir un dia que no hi havia un sol peix que no portés als lloms les barres catalanes, tampoc no es cregué oportú de parlar de mar Català en les aigües que van des de les nostres costes fins a les nostres Illes.

I, no obstant això, sembla natural que fos així, un mar interior com l'Egeu, el Tirrè o el Jònic, per exemple, per a no moure'ns de l'àmbit mediterrani; un mar ben delimitat, assenyalat i concret, que si no l'hem distingit nosaltres ho han fet, en canvi, els escriptors de l'Antiguitat.

Estrabó, en la seva *Geografia* (Ll. II, cap.IV), parla del "mar d'Ibèria". Ja sabem que tot el llevant peninsular era anomenat, pels grecs, les terres ibèriques.

En tenim molts exemples: "Ibèria, la part Est d'Hispania, des de les Columnes d'Hèrcules

fins als Pirineus" (Heròdot, *Nou Llibres*, I, 163). "Els de Focca foren els primers grecs que feren llargs viatges per mar. Descobriren el mar Adriàtic, Tirrènia, Ibèria i Tartèssia" (*Ibid.*).

Polibi parla sovint d'Ibèria i dels ibers. "La part que es troba a tot el llarg del Mediterrani fins a les Columnes d'Hèrcules, es diu Ibèria" (*Hist. Gen.*, III, 7). "Els monts Pirineus, que divideixen els ibers dels gals" (*Ibid.*, III, 8).

"Polibi de Megalòpolis, en parlar en el seu llibre XXXIV dels països d'Ibèria i de Lusitània..." (Estrabó, p. 145).

"Des de dalt d'aquestes muntanyes cobertes de núvols (Pirineus) Pirene veu de lluny l'iber separat del celta, ocupant la barrera eterna que divideix aquestes dues vastes contrades" (Sili Itàlicus, *Guerres púniques*, III).

"Els antics l'anomenaven de primer Ibèria, del nom de l'Ebre" (Justí, extret de Trogue-Pompeu, *Hist. Fil.*, XLIV, 1).

I Ferran Soldevila concreta: "Amb la dominació romana va desaparèixer el vell nom d'Ibèria, aplicat al territori que ara és de llengua catalana."

Fóra molt interessant d'anar espigolant en els llibres antics les referències sobre el "mar Ibèric". Hi són relativament abundants, des de Polibi fins als historiadors posteriors. Tots ells ens donen una mostra evident de la importància particular que es desprèn de la situació del nostre mar.

Per què no s'ha continuat aquest costum després de l'imperi romà i, sobretot, a l'època moderna? Potser aquesta vegada en tenim, també, una mica la culpa nosaltres.

Damàs Calvet, tanmateix, en el seu poema *Mallorca cristiana*, hi fa algunes al·lusions: "I

que la mar ibera...” “Mar d’Aràbia n’han fet del mar iber” (pàg. 42). “... al mar iber” (pàg. 65). “Del mar iber...” (pàg. 129). “Han vist ja algunes barques mallorquines blanquejar en los ports del mar iber” (pàg. 184).

I en el número 25 dels *Quaderns* de Coyoacan, de gener de 1947, aparegué un mapa de l’Etnos Ibèrica on hi ha assenyalat el “mar Català o Ibèric”. Era la primera vegada que ho vèiem en un

imprès contemporani. Però no recordem cap altra referència.

Moltes vegades hem pensat en la denominació catalana que hauria de portar l’ample canal d’aigua que separa les nostres costes de les Illes. No solament li escauria el nom de “mar Català” sinó que seria perfectament idoni. Tant, almenys, com el propi nom d’Ibèria aplicat als nostres Països.

J. B. Xuriguera